

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

36.P. 45

DISPUTATIO POLITICA
DE
OLIGARCHIA
QVAM
D. O. M. A.

PRAESIDĒ

*Clarissimo, Excellentissimo, Experien-
tissimo Viro*

HERMANNO CONRINGIO
PHILOS. AC MED. DOCTORE, HV.
IVSQUE PROFESSORE PVBLICO,
Præceptore ac fautore plurimum
honorando

Publicè examinandam proposuit

Ad diem xxv 11. Sept.

VALENTINVS CRVGER.
Quedlinburg.

HELMÆSTADI,
Ex officina HENNINGI MÜLLERI acad. typ.

ANNO MDCCXLIII.

VERLAG VON
FRANZ BRUNN

VERLAG VON
FRANZ BRUNN

Thesis I.

P Ametsi de Rerump. specie-
bus diversi diversa sentiant, nos
tamen Aristotelis vestigijs insi-
stentes, statuimus pro diversa ra-
tione τῆς κρείμ, diversa quoq; dari
Rerumpub. species. Cum verò τῆς
κρείμοι της πόλεως triplici distincto
modo, si missionem omnem exi-
mas, variet, certum quoque no-

bis est, tres diversas simplicium Rerumpub. formas con-
stituendas esse; puta cum aut regitur civitas ab uno, aut
à paucis, aut à plurimis.

II. Dividit verò ipse Aristoteles *s. Ethic. l. 1. c. 4. & 7. Polit. c. 2.* dictas hasce Rerumpubl. formas in tres rectas, totidemque corruptas seu declinantes. Rectas quidem & laudabiles vocat eas, in quibus vel unus, vel pauciores, vel plurimi totum Reip. corpus ita curant, ut omnium ordinum saluti prospiciant, obliti commodorum privatorum. Declinantes contra, in quibus itidem vel unus, vel pauciores, vel plurimi, nullà omnium habità ratione, ad privatos usus cuncta intervertunt.

III. Nec obstat, quod *1. Rhetor. c. 3.* quatuor tantum resp. Aristoteles recenseat, videlicet Monarchiam, Aristocratiam, Oligarchiam & Democratiam: regnum enim & Tyrannidem, sicut id citato loco ipsemet innuit, sub Monarchià comprehendit, nomine verò Democra-

tia tam Politiam quam Democratiam complectitur, vulgi more loquens.

IV. Ceterum data rerumpub. divisio, scissa in duas partes, in rectas nimirum & aberrantes, essentialis est, & ab utriusque tam rectæ quam pravæ reipub. sine sumpta. Fine enim bonas reipub. à pravis differre jam tum innuimus, cum istis bonum publicum, his verò privatim imperantium commodum propositum esse diximus. Finis autem cujuslibet cœtus aut societatis essentialiam determinat. Et verò ut ut allatam Aristotelis divisionem *lib. 2. Rep.* absurditatis postulet Bodinus, legitimatamen illa est, neque non communi Dd. suffragio & applausu semper recepta & approbata. Videatur hæc de re Dionysius Halicarnas. *Rom. Antiq. l. 2. c. 7. & Herod. in Thalia.*

V. Enimverò quod Bodinus objicit, stante hæc Aristotelis divisione, infinitas etiam alias rerump. divisiones eodem prorsus modo constitui posse, v. g. à robore corporis, ab opibus, à forma, id sane exinde non sequitur. Non enim hæc res adeò immutant rempubl. quam si publici vel privati commodi habeatur ratio. Cum enim in hac Rep. divites, in alia etiam pauperes imperio præficiuntur, id sane fatente ipso Philosopho *l. 2. Pol. cap. 12.* non adeò multum semper diversitatis in bonæ rep. parit. Idem quoque de forma & robore corporis esto judicium.

VI. Quod verò apud stolidas gentes formosis tantum, ut Æthiopum regibus autore Athenæo *l. 3. c. 4.* aditus ad imperium patuit, in alijs locis verò non nisi obesis & pinguiissimis, ut apud Gordios; alibi verò tantum robustissimis, ut apud Medos & Meroenses fatente Strabone *l. 17.* & Mela *l. 3. cap. 10.* hæc, inquam, gentium stoliditas consue-

consuetudo veritati nihil præiudicat. Revera enim & hi populi huiusmodi corporis affectus per accidens tantum spectarunt, credentes scilicet, ut ut stolidè, illis signis dignosci quantum quis valeat in republica gerenda. Ita sanè Chileses illum iudicarunt aptissimum ad rempublicam qui quam diutissime grandem truncum humeris portaret: quasi scilicet & humeris respublica debeat ferri. Quod refert Alonfus Erzilla *in descript. Rellorum Chilenf. cap. 2.* Et verò propter præstantiam cuiuslibet rei, puta pulchritudinis vel proceritatis, ad civilem societatem nihil plane facientis, summus magistratus deferri non debet. Vnde nec verum est, si crude accipias, quod ait Euripides: *πρωτον ιδω αυτον αλτα μεγαλινον*. Et longe rectiori iudicio usus Homerus, viros heroes quidem a robore corporis & maiestate vultus commendat, verum eosdem etiam insuper *αυτοματες αγαθους* vocat.

VII. Quod si autem corporis forma, in electione magistratus præcipue spectanda esset, sequeretur, quod & robur corporis adeoque omne non civile bonum in participatione reip. attendendum esset. Vnde porro illud sequeretur absurdi, quod forma, robur, nobilitas, divitiæ inter se comparabilia essent: ita quidè ut ex. g. formosior in participatione reipubl. se præferre posset robustiori, & hic iterum illi. Præterquam verò quòd nimis ridicula hæc sint, negat insuper etiam ipse Philosophus *l. 7. Phys. & Metaph. 10.* res specie diversas inter se comparari posse. Nec porro etiam illi hic audiendi sunt, qui vel exemplo Speusippi dividētis omnia animalia in duo genera, inducti, vel similitudine ventorum, teste Aristotele, usi, duo tantum Rerumpub. genera videlicet Oligarchiam & Democratiam constituunt, eo que omnia reliqua referunt. Vt ut enim hæc eorum divisio

non omnimò absurdà sit, longè tamen melior Aristotelis est. Imponit autem ipsis præposterus ille dichotomia huc aptandæ amor, quam tamen omnibus rebus accommodare *adversus* est. Videatur Arist. 7. *Met. text. 47.*

IX. Omissis autem nunc alijs, statim ad ipsam Oligarchia, cujus naturam exponere in præfatis consilium est definitionem accedimus, quam Aristoteles *l. 3. Polit. a. 7.* talem affert *Oligarchia est Resp. ubi pauci divites plures admodum summam habent potestatem ad propriam respicientes utilitatem.* Est videlicet summa illa potestas in Oligarchia non minus ac in Aristocratia non penes unumquemque in specie, nec penes universos divisim, sed indivisim, ita quidem ut neuter sine altero de summa rei aliquid statuerè queat. Quod si enim unus possit altero inconsulto tributa & vectigalia exigere, altera autem jura pacis & belli cum exteris exercere, illa nec simplex resp. nec proinde etiam Oligarchia fuerit vocanda.

IX. Sed ob lacunas viro temporum in textum Aristotelicum irreptas, nec vero ab ullo interpretum, **Cl. D.** Præfide in *lect. ad Pol. Aristot.* monente, rectè animadvertas, data Oligarchiæ definitio multis adhuc difficultatibus impedita hæret. Primo enim si queratur, qualisnam obtineat status reip. si in unâ civitate contingat numerum pauperum parentium longè minorem esse numero imperantium divitum. Possè enim videri Democraticum, quia plures civium numero non verò pauciores imperant: posse & videri Oligarchicum, quoniam divites sunt cum imperio. Deinde si mutata rerum facie, pauci pauperes, oppressis pluribus divitibus, ipsi rapiant imperium, recurrit questio, quonam referenda sit ista reip. species. Porro si in unâ civitate penes omnes æquè divites resp. sit idem manebit dubium, quonam nomine talis

alis resp. sit insignianda: cui nec Oligarchia nec Democ-
ratiis dici meretur.

X. Verum respondemus nec hunc ultimum nec etiam
ceteros in dubium vocatos casus dari posse, eò quod nul-
la ratione fieri queat, ut in una civitate cives ad unum o-
mnes vel etiam plerique sint opulenti & vere divites. Dives
enim & pauper per se atq; vocabula *magnum* & *parvum* si-
bi opponuntur. Quemadmodum autem unum idemq; in
respectu alterius dicitur *magnus* & *parvum*, e. g. homo
maximus inter reliquos stature satis procerus, dicitur *ma-
gnus*: sic etiam vocabula *Dives* & *Pauper* in respectu alio-
rum aliter atque aliter sumuntur. v. g. qui habet in ære
mille thaloros, is respectu alterius qui tantum quinquaginta
habet, est *dives*, respectu autem alius qui centum
millia possidet, est *pauper*. Hoc fundamenti vice præmis-
so, apparet plurimos utut in re laura constitutos, cum alijs
sui similibus collatos, non esse revera divites, sed tan-
tum illos, qui divitiarum splendore inter alios tanquam
inter stellas luna minores eminent, præq; omnibus caput
suum efferunt, divites appellandos. Par est ratio de pau-
peribus, nec enim etiam fieri potest, ut omnes aut paucis-
simè in una resp. sint pauperes. Inter còcoalescens rex erit.

XI. Uterius quis querat, in quonam igitur essen-
tialis & específica differentia Oligarchia consistat, non e-
nim eam in divitijs sicuti nec Democratia in paupertate,
utpote quæ res omnium rerump; accidentia sint, col-
locandam videri. Apparere enim etiam in alijs rebus,
imperantes nunc quidè divitijs circumfluere, inq; omni-
um rerū abundantia vivere, nunc verò cum fame & esuri-
tione quasi bellum gerere. Verum ad hoc etiam respon-
detur, divitijs & paupertatem reliquis quidem rerump;
formis accidere, hinc tamèn minime sequi, opes & pau-
periam

periem Oligarchiæ & Democratiæ essentialis & speci-
cas differentias non esse. Quod enim uni accidentale in
alteri essentialis est. Ut calor aquæ accidit, igni vero &
sanguini essentialis est. Curvitas item alijs rebus acci-
dit, similitati autem essentialis est. Ita vero nec absurdum
est dicere, paupertatem & divitias alijs rerump. specie-
bus accidere, alijs vero ut Oligarchiæ & Democratiæ ef-
fessionales notas esse.

XII. Probatur vero hoc posterius in primis inde,
quia quocumque titulo Oligarchici temp. ad se rapiunt,
quo ve nomine ipsorum imperium maxime est invisum
& iniustum, id ipsum etiam Oligarchiæ est essentialis. Ve-
rum Oligarchici nullâ aliâ ratione quam opum præ-
minenti similitati imperium sibi arrogat, eoque
nomine non vero quia numero pauci, invisi & iniusti
sunt. Simili prorsus modo Democratici dum rerum po-
tiantur, non ita de causa male audiunt, odioque meli-
oribus existunt, quam quod homines illiberales, fordi-
dine & abjectæ plane sint sortis, qui quidem libertatem
præterea optant, sed verè ut temp. quasi sui habeant, sram-
que inde sublevarè queant inopiam, ad gubernandâ im-
perij aspirant.

XIII. Hisce ita excussis satis liquet numerum, ut
paucitatem Oligarchiæ, multitudinem Democratiæ,
differentiam tantum accidentalem esse: ita ut, ubi impe-
rant divites eo quod sint divites, status Oligarchicus sit
ubi vero pauperes, ibi Democratiæ obtineat. Quod ipsius
Cipharus quoque & Picartus contra Artuseum & Bo-
dium rectè statuunt. Non obstat vero hanc à multitu-
dine, istam vero à paucitate appellatam esse, quia enim u-
bi que & semper in opum numerus excedit numerum di-
vitiarum, inde factum est, ut ex perpetuis accidentibus hæ-
duæ

res rerum pub. formæ nomina sortirentur. Neque ve-
ro infrequens est vulgò nomina ab accidentibus rebus
indi. Habet autem perinde sese res in omnibus prorsus
rebus pub. cum bonis tum malis quod scilicet nume-
rus imperantium propriè non constituat respublicas
aut eas inter se faciat propriè differre: neque enim in ubi
republica *no ad id* demandatur imperantibus pro-
pter numerum, verum propter longè alia quibus cum
numerus certus solet inseparabili nexu coherere. Ita
fundamentum regij status consistit in unius alicujus, ra-
tionè civilium bonorum, præcellentia five ex sese five ex
populi consensu. Nec fundamentum aliud Aristocra-
tiæ est quam non unus sed plurium præ omnibus alijs
***Ætiam; aut *voluntate* proprie dicitur;* quam alij Democra-**
tiam vocant, jus aliud est quam quod inter omnes
illos neque unus neque multi valdè excellent sed o-
mnès pari pene sine conditione. Ad eundem modum
fatemur paucitatem Oligarchiæ: & multitudinem De-
motiæ ac videtur aliquod esse inseparabile. Ino non
multum pugnabitur in multitudinem & paucitatem
habeas in exigua essentia parte, non verò contendas, his
folis Oligarchiam & Democratiam constare & absolvi.

XLVI. Sicuti verò omnes alie rerum species
 suum in quo fundantur, cuique imitantur, præter
 eam sibi habent fundamentum, sic etiam status O-
 ligarchicus peculiari suo in possessione opum posito
 fundamento nititur. Nempe quum constet, inæqualibus
 inæqualia deberi, Oligarchiæ sibi ut diximus prima om-
 nia deberi contendunt, verum unicumque æqualitas
 & inæqualitatis fundamentum in divitijs cum dignitate
 generis plerumque conjunctis collocantes. Quomodo
 ex adverso plebs sibi arrogare solet primas illo prætextu

quod cum equali sit cum alijs libertate, & equalis autem
equalibus debeantur, sibi quoque non minus atque a-
lijs omnia ex aequo sint concedenda.

XV. Verum ut plebei ita & hi divites non tri-
ro justo seu fundamento aberrant, nec illud ex toto sed
ex parte tantum attingunt. Cum enim bona civilia ad
quae in distribuendis reip. munijs respiciendum est, di-
versim generum sint, quorum alia ad ipsam civitatis essen-
tiam, alia vero ad meliorem beatiorumque illius consti-
tutionem requiruntur: sciendum est, propter neutrius
ordinis bona seorsim sumpta jure tribui omnia reip.
munia. Deinde propter primi generis bona, qualia
sunt libertas, nobilitas, divitiae, virtus bellica, non nisi
aliquatenus, seu secundum quid tantum, magistratus
peti & conferri potest. Propter alterius vero generis
bona, ut sunt justitia & virtus imperandi & parandi non,
quod Piccartus sentit, tota Reip. potestate & plene peti
tribuique jure potest: sed potestatem tantum reip. munia,
quae virtutem imprimis requirunt, adeoque cum ho-
nore omnium maximo conjuncta quoque sunt, huc
conferenda sunt.

XVI. Quoniam enim sanctus nisi tantum debe-
tur simpliciter illis, qui omni bono civili, alijs su-
periores sunt, inique sine agitur, si uni civium parti al-
teram vel virtute tantum, vel alia duntaxat civili bono,
non autem simpliciter omnibus substantitotum impe-
rium deferatur. Dices, justitiam ad ipsam bonae civita-
tis essentiam requiri, & proinde male ad secundum gene-
ris bona a nobis referri. Neque enim ullam fortitatem
teste Cicerone *in off.* neque ullam regnum fatente Au-
gustino *de civ. Dei l. 4. c. 4.* remota iustitia subsistere aut
civitatis nomine venire. Sed respondemus ad utriusque

generis

bona deferri non nisi aliquatenus possit & iudicia & virtus
et bonitas; utraq; enim, tam ut sit civitas, quam ut beata
sit, opus esse, cū, iustitiæ sint gradus & perfectiones varieg.

XVII. Hinc igitur patet, propter libertatem &
opes, ut potest sine quibus civitas plane esse nequeat, tam
Oligarchicos quam Democraticos habere quidem ali-
quam causam vindicandi sibi magistratus, verum eam
eo usque extendendam haud esse, ut eius tantummodo
respectu, non accedentibus alijs bonis civilibus, summa
rei ipsi simpliciter deferri, debeat. Neque enim, ut
modo innuimus, qui aliquo bono civili alijs superior
vel equalis, statim simpliciter illis superior vel equalis
est, adeoque non statim tota illi tradenda est resp.

XVIII. Ne autem forte quispiam hic dubitaverit
trat, & quidnam sit quod tam Oligarchicos quam De-
mocraticos in errorem deducit, ambigat, affert summus
ille Philosophorum apex, Aristoteles duas ejus rei cau-
sas. Unam videlicet *Phibantiam*, alteram *incuriam seu in-
cogitantiam*. Illa quidem lumen intellectus obfuscatur
que caliginem offundit, dum, ut Piccartus in *l. 3. Polit.*
22. inire Philosophi inquit, *insuveniunt bona nostra, tam-
quam ebrii*, i. e. videntur semper bona nostra nobis gemi-
na & majora quam revera sunt. Videmurque ut idem ex
Varrone loquitur *omnes lacerta*, cum vix simus cochleas
contra ad errores nostros cæcurimus, ad aliorum lyn-
cei sumus. Itaque alios suppressimus, nos attollimus,

XIX. Altera causa, ut dictum, *cogitantia* est;
quæ fit, ut justum *κατὰ τὴν* seu imperfectum possidentes,
opinentur sibi justum *ἀπλῶς* tale, omnique ex parte
perfectum esse. Sic divites dum opibus antecellunt a-
lios, arbitrantur se eos absolute & simpliciter omnire-
antecellere. Itaque præ alijs omnibus sibi solis imperi-

um arrogant. Contra vulgus seu pauperes, distributitate exaquant alios, itidem potant se omni parte eos exequare atque fructum ex repub. partem sibi arrogant. Proinde & hi cum divitibus aliisque sui dissimilimis, æqualiter imperare præsumunt. Ex quo apparet, utroque relicto vero & perfecto jure, manco innitij.

XX. Cæterum rursus docet Aristoteles 4. s. Polit. totum hoc fundamentum, ejus ineuitu imperij regimen Oligarchica appetant, esse valde lubricum & ruinofum, imò ipsis quoque Oligarchicis tandem & contrarium. Quod si enim illorum ante altèram jus valere debeat, ut summam rei illi teneant, qui divitijs aut dignitate generis alios exsuperant, facile præsens quoque rerum status, ex toto nimirum aliquo dissimio aut nobilissimo, in alium transmutabitur. Neque vero erit, quod ab allegato antea suo jure quicquam præsidij tunc amplius expectent Oligarchici. Ille enim qui omnium ditissimus aut nobilissimus in resp. exstiterit, ductus eadem, qua ipsi antea utebantur, ratione, totum imperium sibi soli vindicabit, nullo relicto alijs non modo dignitatis, sed ne liberatis quidem loco, quæ de re minus illi solent cogitare.

XXI. Dices, nihilominus potiore jure divites quam alios Repub. præficiendos esse; etenim eos in patriam longe fideiorem, fideique in contrahendis quoque rebus alijs esse observantiores. Propter quas causas enim per sibi aliqui & injuriosi in alios sint, eas causas divitibus delinquendi non esse. Nec enim eos per egestatem æquè ac pauperes ad fraudes & injurias alijs inferendas induci. Quod si enim illi fallendi artem præ se ferrent, sane arcessere sibi ipsis ultrò maximum periculum suas etiam opes perdendi. Ipsorum enim artis

tis fallendi exemplo inducti alij, eodem profus modo
 & opibus illorum insidias struunt. Deinde patriæ
 quoque amantiores dici deo possunt, quæ, dum ipso
 rum opes, ut de Rom. testis est. *L. 24. Gellius*, apud remp.
 obidivice pignorisque sunt, illorum plurimum inter-
 est remp. saram testam conservari. Illa enim pereunte
 actum quoque esset de ipsorum opibus. Hinc & Sen-
 tentia Philosophi *l. 4. & 5. Polis* allata huc referri potest,
 quæ statuit eos, quorum salus cum salute reip. conjun-
 cta sit, administrationi reip. imprimis adhibendos esse.

XXII. Accedit etiam quod divites honestiores
 & majori quoque virtute sint quam pauperes. Rectius e-
 nim illi a tenentis erudiuntur, cum non desit, divitum pa-
 rentibus, unde de bonis informatoribus ipsis prospici-
 unt. Inconfesso autem est, nulla rem magis remp. iuva-
 ri, magisque virtute homines imbui, quam bona educa-
 tione. Videatur præter Phisarchum *Cl. Caselius in oper-
 is Polis*. Deinde causa quoque propter quas, ut modò
 dictum, relicta virtute in omni turpitudinis genere
 voluntantur alij, tam longe à divitiis absunt, ut ne
 voluptates quidem, quæ homines alioquin ut plurimùm
 ad flagitia transversos rapiunt, à regia virtutis via de-
 flectendi ipsis occasionem dent. Habent enim unde
 tuniculam curare inque omnis generis concessis delicijs
 vitam transigere possint, si velint. Unde apparet, varijs
 modis præ alijs divites à vitijs abstrahi, & ad virtutis a-
 morem allici & proinde recte ipsis imperium quoque de-
 ferri. Comprobat hoc quod diximus sapientissimus
 Poëtarum Hesiodus, dum ait:

Πλάτῃ δ' ἀρετῇ καὶ καὶ οὐδὲν ὀπίσθεϊ.

Et Theog. Πλάτῃ θῶν καὶ δίκῃ καὶ μεγαλοῦσι πάντων

Σὺν σοί, καὶ καὶ ἐν γύμνασι, ἐδὸς ἀνῆ.

Et Eurip. in Archelao. τίς ἔστι δὲ αὐτῶν γενεῶν ὀλβιότατος.
X XIII. Similes porro rationes pro nobilibus
quoque militanc. Hi enim dum præstantioribus majori-
bus sunt prognati, sequuntur etiam juxta Platonem
Orat. funebr. & vulgi sententiam apud Arist. *2. Rhet. c. 12.*
sua natura semina. Et quoniam alijs generosiores ci-
visque appellatione digniores sunt, insistant quoque
fundamento civis firmiori. Suffragatur præterea no-
bilibus omnium gentium consensus. Videre enim licet
apud eas nobilitatem imprimis honorari & suspici:
Id quod imprimis probari potest testimonia anti-
quæ gentis Germanicæ, quæ nobilitatem in tanto ho-
nore & precio habuit, ut non tantum jus *regis* in
Comitijs teste Tacito, Principibus ex nobilitate lectis de-
tulêrit, verum & juris dicendi potestatem, non nisi maxi-
ma nobilitatis habita ratione, tribuerit. Confirmat alias
hoc ipsum de omnium in nobiles favore etiam ipse Ci-
cero in *Orat. pro Sexstio* cum ait: Omnes boni nobilitati
favemus &c.

X XIV. Verum enim verò etsi hæc ab Aristotele
allatæ rationes nec solutæ tamen, non nihil probabilita-
tis contineant, solvi tamen illæ partim etiam ex præce-
dentibus sine negotio possunt. Primo enim quod de
divitum fidelitate in patriam & rep. afferebatur, ad
id respondentus, posse sane & debere etiam istarum rer-
um respectu aliquam reip. partem divitibus concedi.
At verò ut tota resp. aut potissima etiam reip. munia vir-
tutem & prudentiam administrantium imprimis desi-
derantia, divitiarum tantummodo nomine ijs commit-
tantur, id verò haud justum esse pronunciamus. Quod
si autem opum acquirendarum gratia civilis societas in-
stituta esset, tunc haberent quidem Oligarchici quare
seipos

scripsos in participatione reip. alijs præferent; æquum enim unum omnino foret, ut illis qui plus tributorum in ararum publicum quam omnes alijs contulissent, plus etiam omnibus ijs de imperio participarent.

XXV. Et licet hujus rei exemplum capere à Belgicis Germaniæ septem provincijs, quæ in unum foedus quidem cogerunt, non tamen in unam rem. ut Hugo Grotius in *apolog. sua c. 1.* egregie demonstrat. Neque enim ex foedere nisi communem hostem & communia commercia habent, adeoque uniti tantum sunt foedere *omnium*, non jure civitatis, quod & de Helvetijs suis Simlerus *lib. 1.* ostendit; Et cum ab omnibus provincijs non æque multum conferatur in commune, hinc in senatu foederis Hollandiæ trium, Geldiæ, Selandiæ, Frisiæ duorum, Trajectinæ, Transfulaniæ, Groningiæ singulis unius, suffragiorum in ferendis sententijs jus est. Simile quid obtinet etiam in rep. Venetæ, ubi nonnunquam ex Patricijs etiam adhuc juvenes in Rogatorum consilium, ut vocant, recipiuntur, nulla alia de causa quam quod publici ararij inopiam privato suo sumtu sublevant, uti Donatus Iannotius in *dial.* habet. Verum cum alijs factis constat, non propter corradendas opes, sed propter actionem virtutis civitatem veram institutam esse, non poterunt etiam Oligarchicis divitiarum tantummodo respectu imperij fasces deferri. Probatum autem antecedens à Philosopho *l. 1. Polit.* ubi ait: pecunias esse vitæ civilis instrumentum, jam autem instrumentum non esse finem, sed dirigiti in finem nemini non est notum.

XXVI. Quod præterea divites propter antegressam meliorem informationem virtute alijs dicebantur præstantiores esse, ad id distincte forte respondendum est.

et. Currenſis divitum alij ſunt, ſicut etiam, in quibus legitur
 Ariſtotele *l. 2. Ethic. c. 19.* quæſi a iudicioris ut *αλτρυ*, alij
 vero *ἀρχαίωνων*, non ad illos, ſed ad hos id quod de
 inſtitutione eorum eſt adductum, accommodari quan-
 doque poteſt. Illi enim, dum recens divites facti ſunt,
 ob inopiam majorum deſtituti fuerunt ejuſmodi bonæ
 educationis adminiculis. Etiamſi vero, quod tamen
 rarius eſt, ditiorum parentum filij propter ſuadetem ali-
 orum informationem et in virtutis ſtudio nunquam
 pertingant, ut imperio, cui propter opes poſtea adhi-
 bentur, digni omnino ſint, ex accidente tamen illud &
 præter intentionem Oligarchicorum contingit.

XXVII. Ad alterum de occaſionibus peccandi
 quibus divites non ita exponi dicuntur, præclare
 noſtro quidem iudicio, reſpondet Piccartus, dum ait i
*Poluprates ſæpe requiritur non obvias aut prævias, ſed furta
 & malitias & cum alijs iniuriis committas. Deinde omiſſa
 eſt cauſa, inquit, quæ a divitiis poteſt invariabiliter inſua videri
 factus vilitatis & vilitatis, quod ipſius ſibi præſidentes deſpiciunt
 alios & contemnant. Unde contumelia quam generoſum peccat
 minuit concupere poteſt, quam dantur aut iniuriam alio. Et
 alibi idem ait: divites honorati effrenes, iniurioſi ad
 turbulenti & omnis imperij exaſſores ſunt. Hiſce arti-
 pulatur Heidmannus, afferant, inquit, divites
 ſuis ſuperbe dominatiſtudentes, elatum & contumacem ſuum
 animam, quaſi domo ſecum in remp. Nec diſſentit etiam ab
 hiſce illa vulgi vox apud Ariſtotelem, in *2. Ethic. c. 10.* divi-
 res nominans *ſuppēbos, remumelioſos & avivos*. Quibus
 ſane vitijſ nulla capitalior peſtis reip. afferri poteſt. Un-
 de ſapienter admodum Tymon apud *Sob. tit. 10. ἀπλη-
 ſίας καὶ φιλοδοξίας* i. e. inſatiabile habendi cacoëthes &
 honoris nimium ſtadium omnium malorum & calamita-
 tum*

ratione elementa vocat. Hinc ὁμοίησα Caselius affert in
 πολιτ. Λουδοβ. suo c. 10. ubi ait: *μακίονον Reip. pestem προση-
 ρία & ἄβυσθον cupiditatem esse, nec facile, secundum Plato-
 nem, simul eum divitijs virtus em consistere.*

XXIIX. Ad allatas Poëtarum sententias ex men-
 te vulgi forte prolatas respondemus, eas non absolute
 veras esse, aut forte paulo aliter ac sonant, intelligen-
 dus. Quod posterius de versu Hesiodi affirmat ejus Græ-
 cus interpret Tzetzes, dum per *ἀρετήν, τὴν μηδ' ὀψώνη, ἀλλὰ
 τὴν δούσαν*, intelligit, à quo non multum abit Plutar-
 chus, *que in libro de audiendu Poësis Hesiodum, rerum se-
 cundarum gloriam aut potentiam divitias consequi,
 versu suo innuere voluisse, autor est. Verum quicquid
 sit, possunt facile istæ Poëtarum sententiæ contrarijs fa-
 pientum effatis enervari, uti imprimis isto Lactantij lxx
 c. 6. Divitiæ non faciunt insignes, nisi quos bonæ ὀρεΐβις φα-
 τione clariora.*

XXIIX. Porro illa quæ pro Nobilibus sunt addu-
 cta, ipsa eadem experientia refellere potest. Neque e-
 nim omnes videre est laudatissimorum suorum paren-
 tum virtutem representare, contrarium enim etiam af-
 ferit his versibus: *Homerus l. 2. Odyss.*

*Παῖροι γὰρ οἵ τε παῖδες ὁμοίαι πατρὶ πύλοντας,
 οἱ πλείους κακίως, παῦροι δὲ τε πατρὸς ἀρείως.*

Et non paucos conspicias haud parum ab isto nobili dif-
 ferre, qui à Francisco I. Gallia Rege jubebatur majorum
 suorū tabulas & insignia probe custodire, ne illis amissis,
 ipsi postea deficeret, unde alio aliquo virtutis documento
 nobilem se alijs probaret. Verum si nobiles tam genere
 quam virtute tales Reip. Oligarchicæ præficiantur, i-
 dem quod de divitibus virtute conspicuis adduximus;

C

respon-

respondendum erit. Ad M. Tulli vero locum de omnium in nobiles favore liceat ipsum iterum audire. Piccartum hæc respondentem: *Subducamus. fove. calculos. & nisi pro uno decem. contraria offerimus, herham ad versa parvi parrigamus.*

XXX. Patet itaque dum in Oligarchia indigni summo loco sunt, & alij contra imperia longe digniores ex civium albo eijciuntur, nequaquam bonum illud esse Reip. statum, sed merum, ut Heinsius in paraphrasi ait, *Reip. abusum, abortum, & pravificationem.* Et Aristoteles quidem *l. 5. Polit.* tam Oligarchiam quam Democratiam iniquam esse ostendit inde, quod neutra requisitum Geometricæ & Arithmeticæ æqualitatis temperamentum observet, istam enim modo Geometricam, hanc vero Arithmeticam tantum æqualitatem attendere. Et Cicero *3. de Rep.* (allegante Augustino locum *2. de Civ. Dei*) vocat talem statum injustum ideo, quod in illo res non sunt amplius populi sed eorum ad quos injuste vertuntur. Gemella hæc habet Polybius *l. 6.* Porro convincitur Oligarchia etiam eo esse deterior quod Aristocratia forma omnium optima opponitur. Illud enim malum quod majori bono opponitur est majus ut *3. Top.* Arist. ait: Et ex Alexandro Aphrodisæo ulterius in *Reg. Philosoph.* Cl. Stalius explicat.

XXXI. Otenfa vero Oligarchici status pravitate, consequens est, neminem qui illi statui præsit, eorum viri boni nomea mereri posse. Cum enim teste Arist. in *Ethicis* & Cicer. *3. off.* virum absolute bonum in omnibus deceat esse ἀρεστέων, & καλοῦν ἡθῶν seu virtutum omnium præsidio munitum, contraque quodvis vitiorum genus veluti mœnibus septum, & vero certum sit, quod in nulla rep. forma, excepto Regno & Aristocra-

tia

tunc ejusmodi vir bonus sit, multo minus in Oligarchiata-
 lia erit. Totus enim istius imperij scopus malus est; unde
 dicere civem imperantē in ejusmodi forma quatenus ta-
 licesse bonū virum, est contradictionem in adjecto com-
 mittere. Et ipse Arist. pro diversaratione reip. civem ho-
 num a bono viro disjungit. & aliquando conjungit,
 ut *Eth. 5. c. 5. Polit. 3. c. 3.* Idem quoq; facit Cicero *l. 10.*
ep. 1. ad Atticum, & *ep. 2. ad fam. l. 1.* Porro cum in hac
 depravata forma cives nascantur, (qui enim in Oligar-
 chia divitis parentis filius est, in eā simul civis est) virtus
 autem bono viro non nascatur, ut Aristoteles *l. 2. Eth.*
c. 1. & Magn. moral. l. 1. c. 6. ait, vel in de diversitas boni viri
 & Oligarchici civis satis luculenter constat.

XXII. Etiam si vero status Oligarchicus malus
 sit, notandum tamen est, non omnem Oligarchiam, ut
 nec omnem Tyrannidem absolute & simpliciter injus-
 tam esse. Peccaret enim aliā non tantū omnis, qui tali
 imperio præest, sed etiam liceret fortē subditis ejusmodi
 servitute pressis jugum illud excutere & ita vim vi repel-
 lere. Verum cum quidam mortalium brutis quam ho-
 minibus similiores sint, a quibus præter corporis usum
 vix habeas quod expectes, ut ipse fatetur Poëtarum
 princeps Homerus *l. 7. Odyss.* dum ait:

Ἡμῶν γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποαινεύει κερύοντα ζῷα
 ἄνθρωποι, οὗτ' ἂν μιν κατὰ δούλιον ἤμαρ ἔλασιν.

Recte prinde etiam illis mancipijs naturaliter ad servi-
 endum destinatis alij insigni quadam virtutis excellen-
 tia supra humanam conditionem evecti heriliter impe-
 rant, ut *Polit. l. 1. Arist.* fatetur, & Cicero in *lib. de rep.*
 citante locum Augustino *l. 4. contra Pelagium*, inquit,
*Annos cernimus optimo cuique dominatum ab ipsa natura & cum
 summa utilitate infirmorum datum? cur igitur Deus homini,*

animus imperat corpori; ratio libidini iracundiaq; cetera vitioſis ejusdem animi partibus? Et ibidem: Sed & imperando & ſerviendo diſtimitudines cognoscenda ſunt. Nam ut animus corpori dicitur imperare, dicitur etiam & libidini: Sed corpori, ut rex civibus ſuis, aut parens liberis: libidini autem ut ſervis dominus, quod eam coërcet & frangit: ſic regum, ſic imperatorum, ſic magistratum, ſic patrum, ſic populorum imperia civibus ſocijſq; præſunt, ut corporibus animus, domini autem ſervos ita fatigant, ut optima pars animi i. e. ſapientia ejusdem animi vitioſas imbecillesque partes ut libidines, ut iracundias & perturbationes cæteras. Auguſtinus etiam l. 22. c. 21. de Civ. Dei. ipſe ait: *Iuſtum, ut homines hominibus dominantibus ſerviant, quia hominibus talibus ſervitus utilis eſt, &c.*

XXXIII. Hinc eodem etiam adducti fundamenta Hiſpanorum quidam perſuaſerunt ſibi Americanos juſto titulo à ſe ſubjugatos eſſe, adeoque ipſos natura ſic volente ſervire. Cum enim redactis jam tum in poteſtatem Hiſpanorum Indis de jure iſtius ſuſcepti belli demum quæreretur, & Joſephus Acosta alijque religioſi viri de ſumma injuria Indis illata conquererentur, Iohannes Sepulveda in aula Hiſpan. contrariam plane ſententiam ſummo aulicorum applauſu probare eſt aggreſſus. Neque etiam dubitandum quin de nonnullis Americanis populis recte ſtatuere. Braſilienſes enim natura fervoreſſe & proinde recte etiam eſſe *in hominum cogendos*, ut Seneca ait, nemo facile negaverit. De omnibus vero id aſſerere procul dubio non licebit. Peruvianorum enim & Mexicanorum nobiliſſimæ fuere reſp. In Chili item & Arauco nobiles quoque deprehenſæ ſunt Ariſtocratiz. De quibus meretur ſanè legi Joſephus Acosta *hiſtoriz Americana l. 6. & 7.* Cæterum conſilium

lium quod Alexandrino Magno de græcæ regis pietate, barbaris voce dominicæ maiestatis regendis dedit, Aristoteles, vide apud Blat. in *vita Alexan. M.* Quamquam in eo, quod omnes Persas natura servos esse voluerit Aristoteles stipulari haud possumus.

XXXIV. Verum, inquit, aliquis, annon etiam populo naturâ liberò sibi que ipsi consulere idoneo, dominicè liceat imperare? sed responderetur talem servitutem sive unius hominis sive integri populi esse contra naturam. At non omne quod contra naturâ est, injustum statim est, licet alias conversio ex parte bona sit. Actiones enim humanae naturæ justæ aut injustæ tunc propriè efficiuntur, si illa, quæ vel vetuit vel mandavit natura, aguntur, aut violantur. Non vero si contra illa, quæ non tam determinavit quàm suavit natura, aliquid committatur. Etsi enim id quod contra ea, quæ suavit natura, agitur minus quidem laudabile sit, injustum tamen non est, nec rectè etiam contra naturæ leges fieri dicitur, ut Cl. Præses in *diff. de iure* asserit. Quod si primi homines peccato se non contaminassent, nec quidè illa quæ natura consulit, transgressi fuissent: jam autem scepe transgrediuntur, imò majorum malorum vitandorum causâ etiam coguntur transgredi ac proinde à lapsu illo emerfit novum aliquod jus gentium supra moribus & malitiâ hominum ita fundatum, ut ex duobus malis semper minimum eligat. Sic revèra malum est ut homo prudens innocensq; bello captus serviat, at majus esset malum, si occideretur: jus ergo gentium servitutem introduxit, quo eviretur illud majus malum. Vid. Hugo Grotius *l. 3. c. 7. de jure belli & pacis.* & Dn. Soto. *l. 4. q. 2.*

XXXV. Deinde potest fieri ut quis obtineat in populum ingentium imperium herile legitimo modo

acquisitionem vel per hereditatem ad se delatum; ut Salomon, qui eum iuris antecessoribus non in iuris Israelitis, sed potius efflagitantibus; urex *1. Samuel. 8.* pater secundum iura Regum qualia petierat populus, dominice & satis dure imperavit. Fallitur enim Cuneus, qui ex Rabbinorum libris perperam scriptis illa iura vere regla fuisse statuit. Porro contingere etiam potest, ut res etiam Cicero *2. off.* quidam populus majoris mali evitandi gratia vel simili de causa servitutis iugum ultro subeat, ut olim populus Collatinus Livio *lib. 1. c. 7.* Et Cappadoces Strabo *lib. 11.* Et Græci, Diono Prusæni *lib. 15.* teste in Romæ urbem aliorumque potestatem ultro concesserunt. Quod si itaque iustus titulus penes imperantem sit, servientium illi omnino est, ut vir incomparabilis Hugo Grotius in lib. suo de bello & pace ait. Ex quo & id apparet, non omnino Piccarto assentiendum esse *comment. l. 3. in Arist. c. 17.* dicenti, *omnia regna in quibus reges non excellenti & heroica virtute superant suos subditos, esse absolute contra naturam & injusta.*

XXXVI. Hisce pro ratione institui nostri præmissis, restat ut de varijs Oligarchiæ speciebus earundemque eisdem conservatione & corruptione quædam subjungamus. Esse autem non unum, ut vulgo creditur, sed plura Oligarchiæ genera Philosophus ex diversis nobilium generibus ostendit, facitque hinc quatuor Oligarchiæ species. *Prima* est, cum magistratus creantur ex censu non maximo quidem, tanto tamen, ut pauperes etsi plures numero sint, ab Imperio arceantur, quicumque autem censum legibus definitum nacti sint, in societatem imperij adsciscantur. *Secunda*, cum itidem ex censu at non ita magno, magistratus constituuntur, ita tamen ut ab imperantibus designentur

in Tertia Quando in magistratibus non quilibet dives
ex civibus, sed filius parenti succedit. Qualis resp. ob-
tinuit olim Friburgi V. Vetteravie. *Quarta*. Quando
pauci divites, sua libidinis ductum modo sequentes ex-
cusso omni legum imperio, Reip. pro lubitū dominat-
ur. Hanc vero ultimam speciem Tyrannidi & Democ-
ratie affinem, vocat Philolophus omnium deterrimam,
proprioque nomine *duas* *duas*. Obtinuit illa Athenis ut
ex Diodoro Siculo l. 14. c. 2, & orat. *Areopag.* patet, impe-
rantibus triginta Tyrannis, Romæ itidem in triumviratu
Lepidi, Antonij, & Augusti. ut videre est ex Floro l. 4. c. 5.

XXXVII. Causæ vero, quare tres priores Oli-
garchiæ species non tam ex imperantium libidine quam
legum præscripto gubernentur: assignandæ hic quoque
erunt. Et in prima quidem specie ideo legum vigor ad-
huc obtinet, quia dum plures isti imperantes in remedi-
ocri constitui, non multum lucri ex publico percipi-
unt, non possunt etiam semper omnes, posthabita re-
rum suarum cura, reip. vacare. In 2. vero specie, dum
propter majores opes cives isti audaciores quidem pot-
tentioresque sunt, non tamen ita potentes, ut extra om-
nem suspicionem periculi constituti, nihil habeant si-
bi à multitudine meruere, ideo etiam adhuc leges con-
stituunt. In 3. specie itidem adhuc aliquam legum ra-
tionem habent, ne, ut Piccatus ait, *in posteris occasum
dignitatis sue sentiant*. Dum enim jus successionis ad solos
posterios restringunt, & lata lege illis imperium stabili-
unt, non licet in omnibus ipsis esse *arrogans*, nec lex succes-
sionis quoque abrogetur. Est autem 4. hæc Oligarchiæ
species satis mala, scilicet in ista Tyrannidis quadantenus
habet. Secunda minus mala est, omnium autem optima
est prima, si modo optimam eam vocare liceat, cum, nec

bona

bona proprie dici possit. Vnde Piccartus *l. 4. Pol. c. 2.*
cum Aristotele ejusmodi locutionem tanquam minus
Philosophicam in Platone reprehendit. Ipsemet
tamen Piccartus simili utitur *l. 4. Pol. c. 14. & l. 5. c. 6. & 2.*
libi.

XXXIIX. Porro cum in omnireip. statu, testantur
Arist. *l. 4. Polit. c. 14.* tres præcipuæ partes sint, videlicet
Penatus, Magistratus, & Iudicia à quarum bona vel
mala constitutione non tantum totius reip. salus vel in-
teritus dependeat, verum pro quarum diversitate diver-
sæ etiam formæ oriuntur, notandæ illæ & nobis hic im-
primis veniunt. Est autem ex illis partibus principia-
lior pars Senatus penes quem, hæsi est arbitrium & pacis
potestas item societates & foedera ineundi vel dissolven-
di, leges condendi vel abrogandi, de civium morte pa-
riter & exilio constituendi, de publicatione bonorum,
correctione magistratum itidem facultas agendi &c.
Quarum deliberationum omnium pauci in Oligarchia
participes sunt, ita quidem ut ab istis paucis pro diversa
Oligarchiæ specie aliqui vel ex paucorum civium nume-
ro, aliqui vero ex paucissimorum ordine non forte sed
suffragio, habitæque ratione vel magni vel mediocris
census, eligantur, ita quidem, ut alibi maximum cen-
sum adepti maximi itidem magistratus constituantur,
quique *αὐτοκράτορες* in rep. obtineant, ac in minores neces-
sarios tamen magistratus eligantur illi, qui in re medio-
cri sunt constituti. Deinde iudices in hoc statu sumuntur
non ex omni populo, sed solum ex quibusdam, sive
de omnibus rebus sive de certis, idque maxime suffragio.

XXXIX. Observandum autem imprimis in o-
mni Oligarchia est, si stabilem & diuturnam illam velis,
ne plebs prorsus à rep. excludatur, sed certo delectu &
numero

numero vel sine omni etiam census respectu quandoq;
ad minores magistratus admitteatur. Quod si autem ali-
quando propter felicitatem temporum ad mediocrem
censum in prima oligarchiæ specie requisitum plurimi
ex plebeis perveniant, adeoque summi quoque magi-
stratus capaces fiant, major census est constituendus, ne
nimis magnò plebejorum numero in senatum recepto,
Patricij postea suffragijs à plebe vincantur. Observan-
dum præterea est, ut maximis magistratibus imponan-
tur maximi sumtus & maxima onera. Qualia sunt ma-
gna sacrificia facere, & ad ea epulatum plebem invitare,
aëdificium publicum aliquod extruere, scholas fundare,
&c. Hac ratione metu tantorum sumptuum à petiti-
one ejusmodi magistratum facile plebs absterrebitur,
minus invidens eos alijs tanto ipsis constantes. Et divi-
tes hinc etiam ob exhibita magnificentiæ suæ monu-
menta immortalē nominis famam consequentur,
adeoque videbuntur jure imperare.

III. Est autem inter oligarchias illa alijs mode-
rator & stabilior quæ suis institutis ad Politiam quædam
proximè accedit, neque plebejos ab omni spe gerendi
magistratus excludit. Secunda, quæ magis est intensa &
in *major* fore oligarchicum habet, est minus stabilis. Ter-
tia, quæ adhuc magis censum intendit, eadem est ratio.
Quarta verò in qua imperantes voluntate pro lege ti-
tuntur, omnium deterrimà est, & ut ultimam Democra-
tiam maxime conservat *in* *major*, sic hanc ex adverso
paucitas civium tenuiorum imprimis perpetuat. Sicuti
verò in universam Democracias multitudo hominum,
sic oligarchias bona reip. descriptio atq; ordo confirma-
re solet. Præterea sunt etiam equites & gravioris arma-
turæ pedites oligarchijs præsidio & munimento.

XLII. Ceterum non ignorari hic oportet, sæpè remp-
aliquam esse oligarchicam, & tamen aliquatenus insti-
tutis Democraticis uti, & vice versa sæpè esse Democra-
ticam & nihilominus ex parte institutis oligarchicis uti.
Deinde notandum quoq; quod in aliam oligarchiam sæ-
pè omnia instituta oligarchica congerantur, in aliam
pleraq; in aliam pauca. Prout autem illa instituta oligar-
chica variè interdumliba sint, inde diversa quoq; oligar-
chiz oriuntur. Quanquam philosophus tamè in oligar-
chia quàm in alijs rebus p. minus probat, quod quidam
rerump. formatorum optimè credant se consulere rebus
publicis, si semper omnia vel Monarchica vel Oligarchi-
ca præcepta conseruent, introducentes v. g. in Monarchi-
am omnia Monarchica in oligarchiam omnia oligarchi-
ca. Contigere enim non raro ait, ut formam aliquam
nimis Monarchicam vel Oligarchicam reddere conati-
bus non tantum non respondeat creatus, sed & contra
longè deterior enascatur. Erravit in hoc ipse supra Co-
lo dum in fectè Romuli versans, omnia ad optime reip-
adam, voluit conformare. Cujus rei ratio est, quod pe-
pulus omnis non est eodem ingenio præditus: & sæpè
apertus quidem est ut e. g. aliquid Oligarchicum patiamur
non tamen omne, ut nec integram libertatem.

XLIII. Sed cum ea quæ ab initio non satis firmiter so-
lideque sunt constituta, non possint etiam pesonare vel
eratem illa ferre juxta Arist. *l. 2. de cast. c. 3. & Polit. 4. c. 17.*
non poterit etiam Oligarchia per se ruinosâ, non adhibi-
tis ad stabilimen illius remedijs aut fulcris, diu esse stabi-
lis. Quare ut quodâ modo fulciantur, aptanda ei nonnun-
quam sunt schemmata ista Politica seu ut Tacitus *2. Ann.*
c. 17. vocat, arcane imperij, quæ in consultationibus pu-
blicis, in magistratibus, in armis, in judicijs alijsque ex-
ercitijs

exercitijs locum habent. Quorum 1. est quando ad deli-
 berationes quidem publicas promittuntur omnibus veni-
 endi potestas datur, multa vero divitibus, si absint, con-
 stituatur, populo vero non, aut admodum exigua poena
 divitibus contra maxima; 2. est, si non concedatur lo-
 cupletibus magistratum ejurare, verum tantum paupe-
 ribus. 3. est, si a judicijs divitibus absentibus maxima
 poena imponatur, tenuioribus vero immunitas conce-
 datur, aut his parva, illis autem maxima decernatur poe-
 na. In quibusdam quidem Rebusp. sateute Aristot. non
 omnibus sed omnia sua professis & in album civitatis
 relatis licitum est consilij & judicijs interesse; quibus
 si non interfuit gravi poenam eos animadvertitur, unde
 plurimi metuentes ne eam grandes multas incurrant,
 utro ejusmodi nominis professionem declinat. 4. est,
 si divitibus arma imperentur, pauperes vero hac re sub-
 leventur, pretextu ne impensis faciendis graventur, re-
 ipsa ne quid turbare queant. 5. Si divites in militaribus
 exercitijs instituantur, quibus si non adsint, mulcentur,
 pauperes vero si absint impune habeant.

XLIII. Hisce observatis Oligarchicis sophismatis,
 pauperes qui libertate absentia in concionibus sese
 ostentantes credunt, se longe melioribus, si dijs placeat,
 privilegijs quam divites frui, paulatim a concionibus,
 magistratibus & judicijs teste excluduntur. Et ut porro
 divites deludendo populum, eò stabiliorem statum suum
 reddant, possunt ipsetiam citra dampnum & noxam suam
 vel quosdam vel etiam omnes ex plebe publicis delibe-
 rationibus adhibere, ita ut potestatem consultandi ipsis
 concedant, constituendi vero sibi solis reservent. Dein-
 de potest quoque salvo jure Oligarchico absolvendi res
 potestas populo relinquij, damnandi vero divitibus re-

seruari. Hoc modo fit, ut plebei etiam honorarij tantum
pedarij & ~~etiam~~ in rep. sint, sibi persuadeant, in
partem resp. se quoq; venire, adeoq; nihil saule sibi esse,
cur sumuissentur aut presentē statū non amplectentur.

XLIV. Ad mutationes Oligarchiæ porro quod attinet,
est illarum causa prima, si plebs & homines ingenij
injuria, vel contumelia afficiantur. Ostrigit id ipsum Ro-
ma post electos reges: nobiles enim Oligarchica ingen-
tibus usuris populum expilarunt, quo factum, ut creatis
tandem tribunis plebis, status mixtus orietur. Evenit
etiam in civitatibus nonnullis Germanicis, ut patricij
sive vere, sive falso crediti sint plebem injuria affecisse, ut
Brunsviger, Argentorati, Colonia, Augusta & alibi
ubi magnos illos motus ad suspicionem depeculatus &
plebe excidatos magnæ istarū rerump. conversiones con-
secuta sunt. Mutatur etiam Oligarchia, si plurimi divi-
tium ab omnibus honoribus resp. excludantur, patet
vero factis in urbe Augustæ Vindelitorum, & Lunat-
burgi obtinuit, & adhuc hodie Norimbergæ obtinet,
omnia munera & honores deserantur. Et verò videtur
hæc res etiam Venetiæ ac Bataviæ magnam malum in-
si. 3. Mutatur etiam hic status si digladiantibus inter se
Principibus Reip. plebs vel etiam exterâ animadversis
illis intestinis dissidijs, occasionem capiunt resp. everten-
da. 4. A Demagogis etiam hæc resp. mutatur. Et
quidem, si ab his ex ipsis patricijs adulerur tribus aut
quatuor suis collegis, reliquos vero despiciat, ut olim
Athenis ex triginta Tyrannis fecit Charides & Phrysi-
chus testis Thucidide *lib. 2. & 2. Si unus ex
patricijs adulerur plebi, qualem adulatorem egit Romæ
C. Jul. Cæsar. 3. Cum contendentiū inter se divites
infirmior pars confert se ad plebem, eiq; blandiēdo ad
opprimendam partē alteram expetit auxiliū.* XLV.

XLV. Exiguas porro mutationes Oligarchia, si nobi-
les fortunas suas abliguriant & inde re alieno oppressi,
novis rebus studeant, vel temp. depeculegntur. Romae ta-
lis deceptor, teste Sallustio, Cautina fuit, & ferente M.
Tullio, triumvir Antonius, & si Svetonio & Plutarcho
credimus, ipse C. J. Cæsar. 1. Si Oligarchia alteram Oli-
garchiam superinduant, quod fit cum penes paucos qui-
dæ res est, sed non omnes, tamen ex paucis maximo-
rum magistratum participes sunt. 2. Facit etiam muta-
ri Oligarchia *amicia* seu dissidentia, quæ pacis & belli tem-
pore inter Oligarchicos intercedit. 3. Si mutuis se invi-
com injurijs afficiant Oligarchici, tum in matrimonijs,
tum in judicijs. 4. Si nimis impotenter & dominice Oli-
garchici imperent, omniaque soli minima maxima munia
ad se rapiant, nullis ne quidem magistratus simulacris vel
honorum inanis cum plebe communicatis. 5. Si a divi-
tibus luxu & voluptate disfluentibus nulla educationis
ratio habeatur, contra vero pauperum filij optimi studi-
is & artibus, quibus generosi spiritus ipsis ingenerantur
animum excolant, & istos postea voluptuarios, afortos &
Epicuri de grege porcos non modo contemnant, sed et
iam ab ipm Practice quam speculative sapientes & ad magna in-
eluctantes redditi sunt, contra tales principes, ut Lavellus lo-
quitur, insurgant.

XLVI. Tandem mutantur etiam Oligarchia ex even-
tu, si in rebus prosperis & ad voluntatem plebis fluentibus
in locupletentur cives, ut ad definitum Oligarchia censum
plurimi ex plebeis perveniant, qui, ejectis Oligarchicis
imperium ipsi rapiant. Contigit hoc olim antiquissimis
Germania urbibus ad Rhenum, Augusta Vindelicorum,
& Colonia Agrippinae, alijsq; ubi, postquam plebs nu-
mero & opibus aucta suas tribus passim & collegia jam ha-
beret,

Secret, nec latius pro conservando statu suo Patrij vigila-
rent, Oligarchia in statum Democraticum commutata
sunt, ita ut hodie præter Norinbergam vix una aut altera
amplius in Germania supersit. Idem propinquam satum
manet etiam in repub. Batavorum nobiles, quorundam qui-
dem dignitas ante Insignem illam mutationem, reip. illu-
stri loco fuit posita, ac per mercatariam populis divitijs in
immensum actus ita emerit, ut suppressis nobilibus vix
relinquatur amplius pristinus dignitatis locus. Turbari
etiam hæc res urbes Italicas, Lucam, Pavium, Bononi-
am, Genuam, Florentiam, &c. dum illas jam olim, narra-
te Ottonē Episcopo Prising. *in vita Frider. I. Barbarossa* no-
biles cum infima plebe habitarent, nec tamen omnes pari
dignitate essent. Non mutantur autem Oligarchia sem-
per in Democratiā ut Plato vult, sed aliquando etiam
in Tyrannidem vel una Oligarchia in aliā. Porro nec ideo
tantum Oligarchia in Democratiā mutatur, quod im-
perantes Oligarchici depauperentur, ut idem Plato asse-
rit, sed etiam quia plures facti sunt pauperes, & inde po-
tentia etiam divitibus superiores redduntur.

XLVII. Hisce probe cognitis, obscurum esse nequit,
quoniam causa hanc remp. tueantur & conservent. His enim
quasi scopulis, quos enarravimus, declinatis, diu hic sta-
tus firmus & contra insultus hostiū invictus subsistere pot-
est. Sed tamen ut res tanto expeditior & clarior sit, causas
quoque conservantes subijcere non abs re est. Primo autem
ad conservationem Oligarchia facit, si imperantes eam
erga suos æquales quam erga plebeos adeoque omnes re-
cte & decenter se gerant. 1. Si contentionibus & diffidijs
inter nobiles & principes reip. maxime oriri solitis, sanc-
tis legibus occurratur. Hoc probe hodie observant Ve-
neti scientes Oligarchiam maxime belli tempore pericli-
tari,

3. Si pro diversa conditione ferum & tem-
porum, diversa etiam ratio census ineatur, ita ut auctis vel
diminutis civium bonis, definiatur etiam Oligarchicus ma-
jor vel minor census. 4. Si caveatur ne unus nimium honori-
bus & divitijs auctus eo potentia perveniat, qua reliquis post-
ea metuendus sit. Experti hoc sunt Romani prorogantes Ce-
sari contra leges per decennium provinciam, idem & Athleti-
cos Pistraco custodiam corporis concedentes comproba-
verunt. Hodie vero Veneti caute hac in re agunt, dum ne qui-
dem ex suo genere prætorem bellicum tenere creant, & alias
tam hujus quam ipsius ducis potestatem adeo arcte circumci-
dunt, ut illi altius quam senatus velit, evolare non possint. In
hoc circumspecte etiam Noribergenſes agunt, dum non nisi
duos ejusdem gentis senatum simul inire permittunt. Quod de
his Veneti negligunt, dum teste Donato Iannotio, in consti-
tuendis triginta sex electoribus tantummodo binis ex una fa-
milia patricijs utriusque dignitatis per sortem consequendæ po-
testatem faciunt. 5. Si non concedatur, ut quisque ad pro-
prium placitum cum fraude reip. vitam suam instituat, sed po-
tius id opera deſur, ut statui reip. convenienter omnes agant.
In hoc recte quoque se gerunt Veneti, dum per constitutos
morum censores in singulorum vitam & mores inquirunt; de-
coctores, petulantæ, aut similes reip. noxios homines gravi
indicta pœna coercentes.

XLIIX. Sexto notandum quoque est, ut Oligarchici,
honore suo contenti turpe sibi cum Ann. Marcell. l. 22. du-
gant, lucrum ex quavis occasione odorati. Quod si etiam
plebs divites videat absque omni studio quæſus innocenter
in rep. versari, nõ expetet etiam magnopere magistratû omni
lucro destitutum, sed lucrosis suis artibus intentæ quiescet.
6. Caveatur ne summi magistratus cum plebe communice-
ant, ne tamen videatur plebs sibi proſus servire: leviora tã-
tum munia eaque quæ suola ipsi deferantur, ut ita communica-
tionis alicujus imperij desinita, nihil tumultuetur. 8. Ad ex-
emplum Venetorum gravissimum, qui ex civitum ordi-
ne

Pau-

pauperem offendit, animadvertatur, quam si divites fecerint
9. Demortuorum bona contra hostiam & Romanorum con-
suetudinem non per testamenta sed per agnationem more He-
bræorum alijs deferenda sunt, ita tamen ut ad unum non nisi
una devolvatur hereditas. Neq; omnino nihil huc faciet, &
iuxta Hebræorum institutum ab ipso Deo reip. illi præscripti
non concedatur, ut bona immobilia à civibus & peregrinis
vendantur nisi ad certum tempus. Hoc enim modo originarij
cives minus depauperantur, minusque facile ab exteris extor-
minantur, & imprimis inæqualitas Oligarchiæ maxime advet-
sa præcavetur 10. Inprimis autem Oligarchia conservatur, si
cives à teneris Oligarchiæ convenienter instituantur, i. e. præ-
be edoceantur quæ ad firmitatem Oligarchiarum faciunt: et
si secundum præceptum Arist. 1. Pol. 2. r. 3. & 1. 6. r. 2. & veteri
hactenus recte observatum, summi magistratus non nimis di-
uini prolongentur, unde illis occasio infollescendi, alijs con-
tra indignandi aut neglectum etiam sui vindicandi oriri pos-
sit. Facile enim contingit, ut diuturnitate imperij quis infol-
lescens postea præsumat *aut deservit id præcipue quædam dicitur.*

XLIV. Ante omnia vero in re Oligarchicos omni similitate
seposita, bene conveniat: concordia enim & consensus teste
experientia, vinculum & firmamentum omnis Imperij esse so-
let. Tandem etiam divites omnibus, quibus possunt in odium pa-
uperum benevolentia libere demereri studeant & si non vere satis
in faciem sinceri sui affectus significationem ostendant, plus
lucri plebi quæ ab ipsis ex publico admerentes. Hæc igitur
rationibus, Oligarchicæ reip. inprimis conservandæ, æcon-
dis ad usum recte translatis, status hic satis tutum potest esse
& stabilis. Ut enim alias is, qui debilis valetudinis est, & vici-
sibus minus recte se habentibus, si temperanter & sobriè rati-
onatur, diutius sæpe illo superstes est, qui optimam quidem val-
tudinem utitur, verum perpetuo componendi & pergræcand-
studio inhaeret, ita etiam status Oligarchicos utriusque alias ma-
lit, si in viros prudentes incidat, ab illis recte & convenienter
administretur, diuturnior sæpe esse potest bono reip. statu
legitima gubernanditate destituto.

F I N I S.

Österreichische Nationalbibliothek

506

